

Aktuelle problemstillinger for AFP-ordningen i privat sektor

Sven Iver Steen

Managing Partner

Hvordan er regelverket blitt til - bakteppet

- Ny folketrygd med fleksibelt uttak fra 62 år, fortrengete den tidligere AFP-ordningen i privat sektor som var en ren tidligpensjonsordning
- Tariffoppgjøret i 2008
- AFP-tilskottsloven februar 2010
- Vedtekter vedtatt april 2010
 - basert på resultatet fra tariffoppgjøret og loven, men også mye av tankegodset fra den gamle AFP-ordningen ble videreført i ny AFP
 - Eks: Du må stå i arbeid helt frem til det tidspunkt du tar ut pensjon. Tilsvarende mange driftspensjonsordninger. En slags kollektiv driftspensjonsordning som premier arbeidstakere som står i jobben som arbeidsgiver helt frem til pensjonen begynner å tas ut

Hovedvilkår for AFP i privat sektor?

- På uttakstidspunktet
 - må du jobbe i bedrift som er tilsluttet ordningen
 - ansatt og reell arbeidstager, samt sammenhengende i de tre foregående årene

- Ved 62 år må du oppfylle ansiennitetskrav:

Født

1944-1951:	3 av siste 5 år
1952:	4 av siste 6 år
1953:	5 av siste 7 år
1954:	6 av siste 8 år
1955 og yngre:	7 av siste 9 år

AFP – hva slags ordning er det?

- Pensjonsordning uten opptjening.
- Kvalifikaşjonssystem
 - Arbeidstakeren har ingen krav på ytelse før hun/han har kvalifisert seg
- Har arbeidstakeren før uttak av AFP noen rettigheter?
 - Nei?
 - Partene (tariffavtalepartene) kan endre AFP-vedtektene slik at den som lå an til å kvalifisere seg mister muligheten
 - Partene (tariffpartene) kan avtale å avvikle ordningen
 - Bedriften kan si opp tariffavtalen

«AFP feller»

Siste tre årene før uttak

- Eks. 1: Tar fri i mer en seks måneder
- Eks. 2: Mer enn seks måneder mellom jobbskifte
- Eks. 3: Tar jobb i ikke tilsluttet bedrift
- Eks. 4: Sykdom/uførhet i mer enn 12 måneder
- Eks. 5: Nedbemanning/oppsigelse
- Eks 6: Konkurs

«AFP feller» forts.

Siste tre årene før fylte 62 år

- Eks 7: Jeg har mottatt pensjonslignende ytelser (ventelønn mv) som overstiger 1,5 G. Sjømannspensjon
- Eks 8: Sluttpakker. Lønn utover oppsigelsestid eller annen kompensasjon som ikke er erstatning eller oppreisning etter urettmessig oppsigelse/avskjed

I kvalifikasjonsperioden frem til fylte 62 år (7 år er kortere)

- Eks 9: Hovedbeskjeftigelse i annen bedrift
- Eks 10: Har høyere inntekt (lønn eller utbytte fra annen bedrift)

Etter fylte 62 år

- Eks 11: Mottar uførepensjon

Hva beregnes min pensjon av?

- Passer 62 år i 2016. Arbeidet i tilsluttet bedrift fra fylte 56 år. Klarer 6 av 8 år.
- Din pensjonsgivende inntekt fra 13 år til 61 år.
- Du får godskrevet alle år du har arbeidet også alle årene du ikke har arbeidet i bedrift tilsluttet ordningen – også om du har arbeidet i offentlig sektor før fylte 56 år.
- Samme pensjonsgivende inntekt som NAV anvender for alderspensjon.
- AFP regnes også med når minste pensjonsnivå skal beregnes etter folketrygdens regler om alderspensjon – viser at AFP fremdeles er viktig tidligpensjonsøyemed
- AFP er et virkelig påslag på folketrygden
- Størrelsen av AFP % av pensjonsgivende inntekt opp til 7,1G (20-25 % påslag)

ABSOLUTT FABELAKTIG PENSJON

AFP-premien

- 2,5 % av lønn i 2016 (lønnsintervall 1 G til 7,1 G)
- 1,4 % av lønn i 2011. Økt gradvis i årene i mellom
- 2016: nærmer seg 6 mrd kroner?
- Premien begynner å nærme seg en størrelse som gir balanse mellom årlige kostnader og inntekter (tidligere antatt at premie på 2,8 % + tilstrekkelig. Staten 1/3. Sum tilsvarer 4,2 % innskudd)
- Hva skjer med premien?
- Hva går årets premie til?
- Blir premien øremerket arbeidstakeren som hadde lønnen som premien ble beregnet av?

Finansiering av AFP-ordningen

- Forpliktelsene nærmer seg 35 mrd kroner? (28 mrd kroner i 2014). Inkluderer bare forpliktelsene til berettigede som har passert 62 år
- Ikke beregnet forpliktelser for arbeidstakere som er yngre enn 62 år
Hvorfor? De har som vi har sett tekniskjuridisk ingen rettigheter!
- Eiendeler til ordningen: 20 mrd kroner? (14 mrd kroner 2014)
- Betydelig underdekning. Bedriftene balanserefører ikke en andel av dette.
- Ny AFP ordning startet i 2011. 5 hele årganger har passert 62 år.
- Hver årgang koster i snitt mellom 5- 6 mrd kroner (rentefall øker kostnadene)
- Dagens eiendeler i ordningen er tilstrekkelig til å dekke årskullene som nå er 65 til 67 år
- EKS. Premien som i 2016 beregnes av lønnen til en arbeidstaker som er 35 år går til å fundere pensjonen til den som i 2016 blir 64 år.

Kan man stole på AFP-ordningen?

- Ja, de som har tatt ut AFP
- Andre: Kan ikke helt stole på ordningen
 - tariffavtalenivået - markedsrisiko
 - bedriftsnivået - motpartsrisiko
 - individ – personlig risiko
 - ikke fondert i tilstrekkelig grad – finansiell risiko
- Virkning av det?
 - Bedriften betaler 2,5 %, men AFP blir i liten grad tatt hensyn til i tilknytning til arbeidstakernes tjenstepensjonsordning. Mange bedrifter kan føle at de betaler uten å få noe igjen. Bedrifter med ung arbeidsstokk liten interesse for AFP
 - En rekke arbeidstakere med foretakspensjonsordning eller innskuddspensjonsordninger med høye innskudd kan få unødvendig høye pensjonsytelser

HVA BØR SKJE MED AFP-ORDNINGEN?

- Evalueres i 2017
- AFP vil nok videreføres. Innstramninger vanskelig.
 - God ordning for alle som får den
 - Ganske billig for arbeidsgiver når man ser hvilken ytelse arbeidstakeren får
 - Staten betaler 1/3 av utgiftene
 - Bedriftene kan i tillegg trekke fra premien i skatteregnskapet
 - Kostnadene med administrasjon av ordningen er lave.
- Man bør gå gjennom AFP-fellene. Vurdere å fjerne disse eller en del av dem?
- Man bør vurdere en finansieringsplan som fullfunderer ordningen over tid?
- Man bør få en samkjøring med AFP i offentlig sektor?
- Resultat: En pensjonsordning man kan stole på og som ikke hindrer mobilitet i arbeidslivet. Kanskje kan AFP bli så trygg at den kan være en alternativ måte å oppfylle OTP kravet på?